

‘Ik heb enorme appreciatie voor de ambacht van het klassieke circus.’

Glorious Bodies van Piet van Dycke trekt volle zalen

Piet van Dycke: “Ik ben honderd procent een pietje precies. Details zijn alles, die maken dat het ontwerp een voorstelling wordt.”

TEKST: NIK WALDRAM
FOTOGRAFIE: ARTHUR HOFMEESTER

‘Piet: ben je nou circusartiest of danser?’ Lachend ontwijkt hij de vraag: ‘in de eerste plaats ben ik een maker’. Als dans-circus maker is Piet van Dycke pas enkele jaren onderweg, nu al behoort zijn gezelschap Circumstances tot een van de populairste circustheater-producenten in Nederland, België en Europa.

Utrecht, 22 december 2023. Terwijl de kerstcircus-sen alweer het Nederlandse circuslandschap vullen met producties klassieke stijl, staat in Podium Hoge Woerd nog een moderne circus-dans voorstelling op het programma. Hoewel de theaterfunctie van de buitenkant niet af te lezen valt, blijkt Hoge Woerd eenmaal binnen een podium waar circus in toenemende mate geprogrammeerd wordt. Ook het lokale publiek komt er in toenemende mate enthousiast op af. Op deze vrijdagavond zit de zaal vol bij *Glorious Bodies* van Circumstances (zie de recensie in het januari-nummer van *De Piste*).

Tweeënhalf uur voor aanvang spreken we de maker van de voorstelling Piet van Dycke in het restaurant. Tussen een last-minute repetitie – ‘we hebben met twee blessures te kampen’ – en de feitelijke voorstelling waarin hij zelf de volgsport bedient, duikt Piet met volle focus het gesprek in.

Piet (27) groeide op in het Vlaamse stadje Tienen. Bij de lokale circusschool Salto – toen net nieuw, nu een instituut – kon hij zijn fysieke grenzen opzoeken in de niet-competitieve sfeer van de circuskunst. Hier ontwikkelde zich een

breder passie: die voor het podium. Toen Piet als 17-jarige de kans kreeg mee te doen aan een dansproject, vond hij een tweede liefde die hem los zou trekken van het circus-wereldje – voorlopig dan. Hij ging choreografie studeren aan de dansacademie van Fontys in Tilburg.

Ben je bij Fontys in aanraking gekomen met de circus-afdeling?

Piet: ‘Nee, eigenlijk niet. In Fontys zitten alle afdelingen op één locatie, behalve circus. Zij hebben een aparte trainingshal net buiten de ring van de stad. Daardoor heb je als andere kunststudent eigenlijk nooit contact met de artiesten van de circusopleiding.’

Probeerde jij hen – als circusjongen – wel op te zoeken?

Nee, niet bewust. Maar in de projecten tijdens mijn choreografie-opleiding werkte ik wel altijd met risico. Daarbij botste ik snel tegen de grenzen van dansers op het gebied van risico’s nemen, ze zijn dat veel minder gewend dan circusartiesten. Een danser denkt meer uit beweging; dat is een andere mindset. Circus kwam ik pas na mijn afstuderen weer tegen, zonder dat ik daar bewust opzoek naar was. Bij Makershuis Tilburg deed ik een onderzoeksproject rond balans waarvoor ik met twee circusartiesten werkte. Dat was echt een wow-moment: al mijn gekke ideeën met fysieke extremen en risico’s, konden zij gewoon uitvoeren. Daar wilde ik mee verder. Samen met Festival Circolo en Dans

Brabant ben ik een traject gestart bij PLAN Brabant om circus-dans producties te maken rond het thema transformatie. Daaruit zijn EXIT en *Glorious Bodies* voortgekomen, waarvan de laatste afgelopen najaar in première ging op Festival Circolo.’

De naam Circumstances: waar komt die vandaan?

‘Mijn eerste werk werd gepromoot als een voorstelling ‘van’ Piet van Dycke. Dat is vrij snel opgepikt door de theaters. Maar je maakt een voorstelling nooit alleen, dat gaat samen met een heel team. Met Circumstances wil ik het gehele gezelschap centraal stellen. In deze naam zit ook een verwijzing naar de woorden ‘circus’ en ‘dans’. En verder zijn specifieke ‘circumstances’ altijd ons uitgangspunt: elke voorstelling wordt in een specifieke context gemaakt. Ik wil mijn makerschap niet laten draaien om één specifiek format. We proberen ons uit te dagen om voor diverse contexten te maken: verschillende doelgroepen, soorten speellocaties, en performers (van jongeren tot ouderen op scène). Inhoudelijk vertrekken alle creaties uit een set specifieke omstandigheden, die we vervolgens uitdiepen. In EXIT was dat bijvoorbeeld het gegeven van een transformerende ruimte, in *Glorious Bodies* het transformerende lichaam.’

Wat heb jij, een jonge maker, ontdekt bij het werken met de oudere artiesten in *Glorious Bodies*?

Lachend: ‘Het was een leuke uitdaging. Voor hen was het nieuw om weer op het podium te staan. Dat was voor sommigen meer dan dertig jaar geleden. Veel van de spelers hadden vroeger altijd een typetje gespeeld, een soort personage. In deze voorstelling zijn ze gewoon zichzelf: dat was echt schakelen. Als ze een hand moesten geven ging dat snel heel theateraal. Terwijl ik wilde dat ze elkaar ‘gewoon’ een hand zouden geven. Een tweede uitdaging voor de artiesten was simpelweg het onthouden. De meesten hadden nog nooit zo’n lange voorstelling gespeeld. Tijdens het creatie-proces veranderden de scènes en cues elke dag. Overigens moeten we nu nog steeds regelmatig aanpassingen maken. De voorstelling is expres modulair opgebouwd zodat we om blessures heen kunnen werken.’

Was het omgaan met de oudere artiesten ook een uitdaging voor jou zelf? Als je naar jouw voorstellingen kijkt, lijkt je best een pietje precies..

‘Ik ben honderd procent een pietje precies. Details zijn alles, die maken dat het ontwerp een voorstelling wordt. Mijn grootste uitdaging tijdens de creatie was geduld hebben én plezier behouden. Het is zo belangrijk om het enthousiasme van de spelers te behouden. Wanneer je een project start vanuit een te harde zweep, loop je het risico dat plezier kapot te maken.’

Zou je ook eens een klassiek circus programma naar je hand willen zetten?

‘Ik zou eerlijk gezegd niet weten waar dan ik moet beginnen... De spanningsboog is heel anders. In het klassieke circus heb je veel verschillende kleuren en daarmee breng je een palet aan. Ik vind het zelf heel leuk om één palet te nemen, één simpel gegeven uit te diepen in een hele voorstelling. Daar leent de theater-context zich denk ik meer voor.’

‘Maar ik ga het graag zien! Ik heb enorme appreciatie voor de am-

bacht van het klassieke circus. Het is een inspiratiebron. Bij *Glorious Bodies* gebruiken we veel elementen uit het klassieke circus: gordijnen die open en dicht gaan, de volgsport die artiesten soms wel, dan weer niet beschijnt. We hebben die codes onderzocht, zijn er mee gaan spelen. Dat geldt in bredere zin voor de ‘klassieke’ tricks waar de voorstelling vol mee zit. Hebben die nog een plaats in het transformerende theater, en hoe? Wie mogen er in het licht staan? In bepaalde scènes reconstrueren de spelers letterlijk foto’s en filmpjes uit hun eigen archief. In die zin gaat de voorstelling ook over een oude circusgeneratie.’

Had je het succes van *Glorious Bodies* en EXIT voorzien?

‘Ik vind het bij kunsten altijd heel lastig om over succes te spreken...’

Succesvol in de vorm van een volle zaal met enthousiast publiek.

‘Voor mij bestaat succes vooral uit een tevreden team, als zij de voorstelling spelen met liefde en plezier – dat geldt voor de mensen voor én achter de schermen. Ten tweede vind ik het een succes als onze hoopvolle boodschap aankomt bij het publiek – en dat is bij *Glorious Bodies* zeker het geval. De volle zalen zijn daarbij een heel mooi cadeau.’

Voor de foto lopen we achter Piet aan naar de zaal waar de acrobaten zich opwarmen. Piet heeft niet het typische postuur van een danser. En hij loopt als een acrobaat. Het circus zit in Piet.

In 2024 gaan EXIT en ‘*Glorious Bodies*’ weer op tournee. Daarbij staan reprises en nieuwe speelplekken op het programma. EXIT is komend jaar toe aan haar tweehonderdste opvoering én een nieuwe cast. ‘*Glorious Bodies*’ speelt onder meer tijdens het komende *Circusstad Festival in Rotterdam op 1 en 2 mei*, en als onderdeel van het *Circusstad Gala op 3 mei*. Dit voorjaar gaat naast ‘*Fortunately, multiple tools have been developed for this type of assessment*’ ook de jongerenproductie ‘*Beyond the Edge*’ in première. In 2025 staat ‘*Beyond Borders*’ gepland: een buitenvoorstelling die in navolging van EXIT in het internationale circuit zal touren. Voor actuele tour-informatie: <https://www.circumstances.be/>

Scène uit *Glorious Bodies*. Foto: Circumstances

